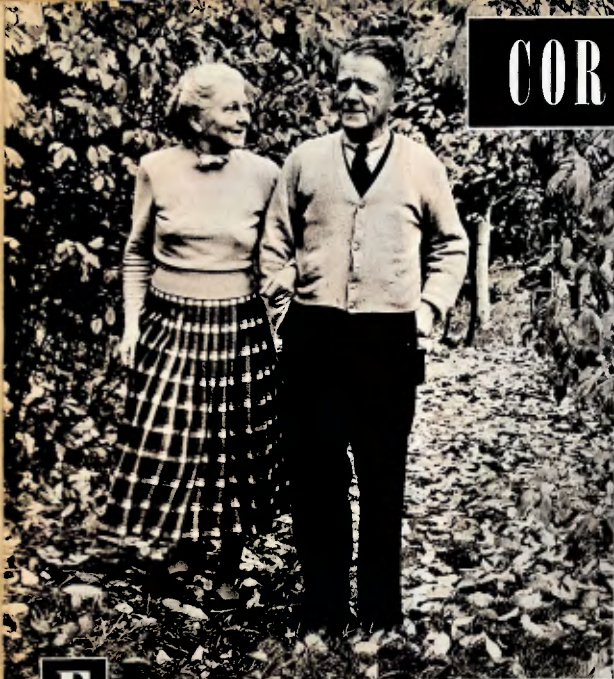

COR BRUIJN

„Kunst is
altijd maar een
benadering”

Cor Bruijn met zijn vrouw in het herfsttoe

en kleine twintig jaar geleden zag ik voor het eerst een foto van Cor Bruijn. Zijn gezicht, hier moet je schielijk zeggen: zijn

kup, viel me op. Niet direct een „artistiek” uiterlijk, eerder een verweerd gezicht met wat ruige wenkbrauwen, rimpels, en met zeer sprekende ogen.

En als ik nu in de werkkamer in zijn stuvol huis in Hilversum zit, vallen weer diezelfde uiterlijke kenmerken op. Natuurlijk: de schrijver is ouder geworden, maar zijn ogen zijn nog levendiger dan ik toen dacht. Ik had ook niet gedacht, dat ik me tegenover hem zo gauw „thuis” en op mijn gemak zou voelen. Maar dat is toch zo. Cor Bruijn is een allerherlijkst gastheer en we zijn direct in een druk gesprek gewikkeld.

Maar ik heb nog een programma af te werken en moet dus van val steken met enkele „officiële” vragen.

„U bent van geboorte een Zaankanter, is het niet?”

„Inderdaad, een rasechte.”

„En u houdt er altijd van die streek?”

„O, ja, heel veel. Wormerveer, waar ik geboren werd, vind ik het mooiste Zaanland. Wat is de Zaan daar prachtig. Het water kan soms zo

wonderlijk lichte, instroosieren.”

„Er is zeker wel heel wat veranderd sinds uw jongensjaren?” (Cor Bruijn is ducht bij de zeventig).

„O, ja, toen ik een jongen was, waren er nog ongeveer 250 molens. Nu zijn er nog maar 7.”

„Heeft volgens u de industrie veel invloed op de mensen gehad?”

„Ja, zeer veel. Wanneer een streek geïndustrialiseerd wordt, gaat er veel verloren. Steden vind ik over het algemeen grauw. En in zo'n omgeving licht ook het godsdienstige leven. De industrie in de Zaanstreek is mede de oorzaak van de onbeduidendheid.”

„U bent niet in de Zaanstreek blijven wonen, hoe kwam dat?”

„Ik was de oudste van tien kinderen en ging naar de normaalschool in Zandem en daarna naar de Rijkswakeeschool in Haarlem. Ik werd dus schoolmeester. Ik werkte o.a. in Laren en later als hoofd in Hilversum. Wij deden daar veel aan onderwijsvernieuwing. Ik hoor nu zo vaak gewichtig over dingen praten, die wij veertig jaar geleden al deden, b.v. onderwijs rondom een „centre d'intérêt”, een belangstelselcentrum.”

„Is uw schoolpraktijk en dagelijkse omgang met kinderen de reden geweest, dat u eerst kinderboekenschreef?”

„Waarschijnlijk wel. Het vertellen

neemt mij altijd in het bereik gezeten. Als jongen maakte ik al verhaaltjes en luisterde zelf ook vrolijk naar de verhalen over molens, boerderijen en mensen, die in de avonden verteld werden. En als mij soms een sterke ontroering beving (ook schooneidsonvroeringen) en ik kon mij nog niet aiten, dan docht ik steeds: Dat komt later wel goed.”

„Na de bekende „Keteltjesserie”, de jeugdboeken dus, was het „Sil”, de „Straatjutter”, dat uw naam in zeer brede kring bekend maakte. Waarom ging uw belangstelling zo naar „Terschelling uit?”

„Ik dacht omdat we er onze vacaties vaak doorbrachten.”

„Als ik mij niet vergis, is „Sil” ook in andere talen vertaald.”

„Inderdaad, in alle drie de Scandinavische talen: Deens, Noors, Zweeds en ook in het Fins.”

„Dat kan ik begrijpen. Het is juist een boek, dat de „Noordelijke mensen” ligt, net zal de Fransen weer niet zo aantrekken, vermaakt ik.”

„Vergist u zich daarin echter toch niet. Er zijn naast een Duitse, ook Franse en Italiaanse vertalingen verschenen. In Frankrijk liep het boek zeer goed en een Frans blad vroeg ik een artikel waarom Frans spreekt niet eens een dergelijk kleurrijk, bewegend en in goede zin romantisch werk konden schrijven.”

„Dat vind ik interessant om te horen.”

„Een paar jaar geleden verscheen uw trilogie „Vreemde Macht”, „Vrijheid”, „Ochtheidsoverwinning”. Toen trad u op het terrein van de geschiedenis. Hoe kwam dat zo?”

„De bezettingstijd bracht me op de gedachte een prisma uit de geschiedenis te sloeten, die analoog met de eigen tijd genoemd kon worden (met diverse verschillen natuurlijk). Ik koos de tijd van de Bourgondiërs, dat was een tijd van ontwakende geesten in geestelijk en politiek opzicht. Als plaats van handeling kwam ik bij Hoorn terecht. Eigenlijk door doervallige omstandigheden. Toen de grond in Hilversum me te heet onder de voet werd (de Landverover had mij eens gepakt), trok ik weg om in Hoorn onder te duiken, of liever daar weer op te duiken. Ja, de tocht naar Hoorn. We redde ik een auto, maar er was niet veel anders te doen van de ervaringen tijdens de tocht kunt u nog terugvinden in een gedeelte van mijn laatste boek „Eggen in Koran”. In Hoorn heb ik een zwager, die leraar geschiedenis is en mij dus steunen kon in mijn historische studies. Bovendien kreeg ik veel medewerking als in de stadsarchieven eens doorsnuffelde, de hoofdfiguren uit die boeken: Velaer en Banjerij zijn geen fictieve romanhelden, maar historische personen.”

„Ik heb die boeken met aandacht gelezen en heb meermalen gedacht, wat zal hier een enorme voorstelling in zijn!”

„Doet het ook. Ik ben alleen met de voorstudie ruim een jaar bezig geweest.”

„Ik viel mij op, dat u ook zo goed op de hoogte was van het dagelijkse leven, van kleding, gebruiksvoorwerpen, enz. U moet wel een sterk gezinsgevoel hebben!”

„Toch niet, wat onthouden van feiten betreft, is mijn vrouw nu de baas.”

„Ik kijk een beetje onvolgdoet. Niet dat ik de kwaliteiten van mevrouw Bruijn in twijfel zou trekken, maar... en dan komt de volgende vraag: „Hoe werkt u daar om alles zo overtuigend te gedramatiseerd weer te kunnen geven?”

„Ik heb een kaartstempel gemaakt om gauw te kunnen naslaan, want ik die dat vinden kan.”

En dan toont de schrijver mij het kasteel met de vele kaarten.

„Wel heb ik een sterk visueel geheugen en voorstellingsvermogen. Ik heb daarom veel gehad aan foto-bestuderen van schilderijen uit die tijd, vooral aan die van Jacobus Beunen, waarvan leerde ik al heel veel gebruiksvoorwerpen, maatschappelijke volksvermaken. Ook in oude gedichtenboeken vind ik pretentie waarden.”

van ik veel leren kon. Kijk eens wat een fraai exemplaar!"

En dan wendt mij 'n boek in de handen gegeven om de prenten te bewonderen. Ik zie in de marge aantekeningen over kleding enz. De schrijver laat me dan ook nog een eigenhandig getekend plaatsgronde van Hoorn zien uit die tijd. „Het is mij gebleken, dat het dwaasheid is om te spreken van de donkere Middeleeuwen. Die waren beslist niet donker, doch konden een hartstochtelijk kleurrijk leven. Wel waren er veel openbare wreedheden. U hartstert zich misschien, dat u in uw radiobespreking van de trilogie gezegd hebt, dat ik die wreedheden als publieke vermakelijkheid wel een beetje al te plaatsch beschreef." Ik knik.

„En heus, ik vertelde nog maar een enkel staaltje. Ik zal nog eens enkele dingen noemen, die toen algemeen waren, maar die moet u maar niet in de kraak zetten." En dan hoor ik enkele voorbeelden van kwellingen uit die tijden, die me doen lizen.

„Uit de studie van dit tijdvak ontstonden ook mijn romans. „Heert, mijn zoon, waar ben je?“, en „Wendmoet".

„U hebt, nu u niet meer voor de klas staat, wel hele dagen om te werken, maar toch sta ik verbaasd over uw studietien en productiviteit. Hoe levert u 'm dat eigenlijk? Vergeef me die rare vraag."

„Door zeer regelmatig te werken. Elke morgen begin ik op dezelfde vaste tijd, rust dan na de maaltijd even en werk 's middags het geschrevene verder uit of tik het over en 's avonds studeer ik dan weer.

KEES KLAP INTERVIEW DE SCHRIJVER VAN HET ECHTE NEDERLANDSE BOEK

Vroeger moest ik natuurlijk vaak mijn vacaties benutten."

„Kunt u dan altijd maar zo werken?"

„Och, het gaat niet altijd even vlot. Kunt u, dat merkt je hoe order je wordt des te beter, altijd maar een benadering. Je wordt hoe langer hoe schroomsvalliger. Mijn drukproeven zijn mijn grandmeesters. Als ik die met genoegen lees, acht ik mijn werk geslaagd, voor zover er ooit van slagen sprake is. In het an-

dere geval moet ik wel concluderen gefaald te hebben datgene te zeggen wat ik wilde."

„Ik heb juist van die week uw laatste boek „Eggyan Korso" gelezen. Ik zou niet precies weten hoe ik dit boek zou moeten noemen. Het is een werk voor jongeren en ouderen, het geeft verbeelding en werkelijkheid."

„Het liefst noem ik het een levensboek. Ik heb altijd een zeer grote bewondering gehad voor „Niels Holgerssons wonderbare reis" van Selma Lagerlöf. U weet dat zij ook onderwijzeres geweest is. Eens kreeg zij de opdracht een aardrijkskundeboek over Zweden te schrijven. Voor dit doel schreef zij het prachtige „Niels Holgersson". Zo wilde ik een boek over ons land schrijven met daarin de levensgeschiedenis van een jongen, die van u onverschilligheid tot begrip en aanvaarding van het leven komt.

Al stond dit grote voorbeeld mij voor ogen, toch moest het een zeer persoonlijke verwerking worden en moest het boek afgehandeld worden op de Hollandse mentaliteit.

In Zweden vindt men nog veel kabouterverhalen en de verbinding van de jongen met de gansen is zeer natuurlijk. Deze sprookjesfeer is ons niet eigen. Ik heb daarom moeten zoeken naar een vorm die realistisch en romantisch is. De jongen (Eggyan) blijft veelal, de sprookjes zitten in de dieren. De dieren in dit boek, het roodborstje, de hond enz. spreken wel met elkaar, doch nooit met de jongen."

„Ja, dat is me opgevallen. Ik heb zelf ook veel door ons land geworven en ik doe het nog altijd even graag en ik heb mij ook sterk geïnteresseerd in mensen en landschappen. Vandaag dat ik uw boek zo waardeerde. Kon u al deze tochten zo uit het geheugen opschrijven?"

„Niet alle. Hier is weer mijn kaartstelsel voor de bronnen. Bovendien heb ik diverse tochten nog weer speciaal voor dit boek gemaakt, b.v. die met het schip „De Verwachting".

Met dit boek heb ik een levensdoel wilten verwerklijken." Ik vraag, nu het „officiële" deelspelte voorbij is, ook nog naar liefhebberijen. Dit blijkt o.a. bet schaakspel te zijn. We praten ook nog over sociale verschijnselen, waar Cde Brijui altijd zo'n levendige belangstelling voor heeft gehad en nog heeft.

Er worden foto's gemaakt, die naast mijn woorden een indruk willen geven van deze vitale schrijver.

Veel later dan ik mij voorgeenomen had, neem ik afscheid. Het gesprek met deze bekende auteur en onderwijzer is voor mij heel wat meer geweest dan een interview. KEES KLAP.

In zijn boekwinkel staat een respectabele rij handen met de schrijvernaam: Cde Brijui.

De auteur werkt hard en regelmatig. Hij is altijd in er staat voor nieuwe boeken.

de Spiegels

Schaker: een grote liefhebberij van de schrijver.

In de Avondlijke kring met vrouw, dochter en kleinkinderen.